

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALECTEN

UNIVERSITEIT GENT

Vakgroep Nederlandse Taalkunde

Blandijnberg 2

9000 Gent

VRAGENLIJST 166

SEPTEMBER 2006

Kinderspelen II

Dialect van :(stad, dorp, gehucht, wijk),

.....(gemeente).(prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortjaar :

Waar opgegroeid :

(vroeger) beroep :

In welke gemeente werd beroep uitgeoefend :

Dialect van moeder :

Dialect van vader :

Dialect van echtgeno(o)t(e) :

Ik ben naar school geweest tot jaar

Datum van invullen van vragenlijst :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortjaar :

Dialect :

(vroeger) beroep :

Ik ben naar school geweest tot jaar.

Hoogste diploma :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

Beste medewerker/ster,

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek. Wilt u er dus zorg voor dragen dat u steeds woorden geeft die in uw dialect gebruikelijk waren of zijn. Tracht de dialectuitspraak zo goed mogelijk weer te geven. Maak u echter geen zorgen als dat soms moeilijk blijkt te zijn. Elke aanduiding, hoe onvolmaakt ook, is welkom.

Vul ook de eerste bladzijde (met naam, geboorteplaats enz.) zo nauwkeurig mogelijk in. Mogen we u vragen de vragenlijst in te vullen voor slechts één plaats en niet voor een hele streek? Na 'dialect van : ...' hoort de naam te staan van één bepaalde plaats van voor de gemeentefusies, niet de naam van een streek.

1.	Hoe zegt u dat kinderen erg wild aan het spelen zijn?	
2.	Hoe noemt u kinderen die wild spelen?	
3.	Hoe noemt u in het algemeen de inzet bij een spel, bv. een aantal steentjes, of een aantal knikkers, naargelang het spel?	
4.	Hoe zegt u 'geld uitleggen om in de pot te steken'?	
5.	Hoe zegt u 'bepalen wie mag beginnen' in het algemeen?	
6.	Hoe noemt u dit, wanneer dat gebeurt door een strootje te trekken?	
7.	Hoe noemt u dit, wanneer het gebeurt door een geldstuk op te gooien?	
8.	Hoe noemt u dit, wanneer het gebeurt door een aftelrijmpje?	
9.	Welk rijmpje gebruikte u hiervoor?	
10.	Had u een speciale uitroep bij het bespotten van kinderen, meestal werd hierbij ook met de ene wijsvinger over de andere gestreken.	
11.	Hebt u een uitdrukking met de betekenis 'daar komt ruzie van'?	
12.	Hoe noemt u een beurt?	
13.	Hoe zegt u dat iemand aan de beurt is?	
14.	Hoe zegt u 'ieder op zijn beurt'?	
15.	Hoe zegt u dat iemand een kans heeft om te winnen? Hij heeft te winnen.	

16.	Hoe noemt u bij het tikkertjesspel de persoon die moet tikken?	
17.	Hebt u een omschrijving om aan te duiden dat iemand vanaf nu tikker is, bv. 'hij is hem', of iets dergelijks?	
18.	Hebt u een speciale benaming voor de variant van het tikkerspel, waarbij men een bepaalde kleur moet vasthouden?	
19.	Wanneer men verstoppertje speelde, met welke uitroep lieten de verstopten weten dat ze er klaar voor waren?	
20.	Met welke uitroep liet de zoeker weten dat hij aan zijn zoektocht begon?	
21.	Welke uitroep gebruikten de spelers die zichzelf konden aftikken, voor de zoeker hen had?	
22.	Hoe noemde u het spel waarbij een kind zo snel mogelijk tussen twee rijen kinderen moest lopen, die hem probeerden te slaan?	
23.	Hoe noemde u het spelen met een drijftol?	
24.	Had u een benaming voor een bromtol, die een soort muziekje of bromgeluid maakte als ze draaide?	
25.	Kende u een tol met een sleutel, zo ja, hoe noemde u die?	
26.	Had u een benaming voor het dansende draaien van een tol?	
27.	Had u een benaming voor de harde puntslag van een priktol op een andere tol, of wanneer ze een stuk hout raakte?	
28.	Had u een benaming voor het laten stuiteren van een knikker?	
29.	Had u een benaming voor het spel waarbij de knikkers in een put gegoooid werden?	

30.	In een variant op bovengenoemd spel, werd er vooraf gegokt of er een paar of onpaar aantal knikkers in de put zou blijven liggen. Hoe heette dit spel?	
31.	Hoe noemde u het knikkeren in een vooraf in het zand gevormd parcours?	
32.	Hoe noemde u het schoonmaken van dit parcours?	
33.	Had u een benaming voor het gewoon heen en weer gooien van de bal?	
34.	Hoe zegt u 'tegen de bal trappen'?	
35.	Hoe noemt u het balspel waarbij men met een racket een balletje heen en weer slaat dat d.m.v. een stuk elastiek verbonden is met een houten blokje?	
36.	Hoe noemt u het balspel waarbij twee groepen de bal gooien naar elkaar. Wie de bal vangt, blijft in zijn eigen kamp. Wie de bal verliest, gaat over naar het andere kamp. Men speelt het spel voort tot alle spelers zijn overgegaan. Soms wordt de zin "Dood aan + naam van de geviseerde persoon" geuit.	
37.	Hoe noemt u het balspel waarbij iemand uit Kamp A de bal gooit naar iemand uit Kamp B. Is de persoon geraakt door de bal, dan valt hij af. Men speelt het spel voort tot er één iemand overblijft, de winnaar. Elk team had een kapitein die soms drie 'levens' bezat.	
38.	Hoe noemt u het balspel waarbij jongens op de rug van een medespeler zaten. De jongens op de rug gooiden elkaar de bal toe. Wie de bal miste, moest zelf iemand op zijn rug nemen.	
39.	Hoe noemde u een baan die gemaakt werd van ijs, meestal door in een vriesperiode water in een geultje te gieten, zodat het bevroor. Op deze baan kon dan gegleden worden.	

40.	Hoe noemt u het ijs stukmaken door er steeds over te lopen?	
41.	Hoe noemt u het spelen met de slee?	
42.	Bij een kleine slee werden soms stokken gebruikt om de slee vooruit te duwen. Hoe noemt u die stokken?	
43.	Hoe noemt u het spel waarbij kinderen bij dooi via grote platte stukken drijfijis springen naar de overkant?	
44.	Hoe noemde u het rijden met speciale schoenen, waaronder rolletjes vastgemaakt werden? Het is veeleer een modern tijdverdrijf.	
45.	Hoe noemde u die schoenen met rolletjes onder?	
46.	Hoe noemt u het spelen met een schommel?	
47.	Hoe noemt u het spelen met een wip?	
48.	Hoe noemt u een hoepel die van een oud fietswiel gemaakt werd?	
49.	Hoe noemt u het kleine vierkante blokje met zes vlakken, waarbij op elk vlak een aantal bolletjes staan, van één tot zes?	
50.	Hoe noemde u een weddenschap?	
51.	Hoe noemde u een pop?	
52.	Hoe noemde u een slappe pop, gemaakt van stukjes stof?	
53.	Hoe noemde u het nagmaakte beertje in een zachte, bruine pluche-achtige stof?	
54.	Hoe noemt u een favoriet beertje of knuffeltje van een erg klein kindje?	

55.	Hoe noemt u het kleine rammelende speelgoedje dat aan erg kleine kindjes gegeven werd, om wat mee te spelen?	
56.	Hoe noemde u de kleine kraaltjes waarmee meisjes halssnoeren of armbandjes maakten?	
57.	Hoe noemt u de kinderstreek waarbij men fruit rooft uit een tuin of boomgaard?	
58.	Hoe noemt u het wegstoppen van deze vruchten op een verborgen plekje, zodat ze ongestoord konden rijpen en later door het kind opgegeten konden worden?	
59.	Hoe noemt u de kinderstreek waarbij men eieren uit een vogelnest rooft?	
60.	Hoe noemde u het gevorkte stokje waarmee dit leegroven of kapotmaken van nesten gebeurde?	
61.	Vroeger speelden kinderen soms met meikevers. Zo werden de vleugels uitgetrokken of werd de kever verplicht iets voort te slepen via een draadje in zijn staart. Welke spelen kent u? Kunt u deze benamingen dan hiernaast zo goed mogelijk neerschrijven, met telkens een gedetailleerde uitleg over het spel zelf?	
62.	Hoe noemt u het klimmen in de bomen door kinderen?	
63.	Hoe noemde u een touw waarmee men in de bomen klom?	
64.	Hoe noemde u het bouwen van een kamp door kinderen?	
65.	Hoe noemt u het maken van vuur door kinderen?	
66.	Hoe noemde u het spel waarbij men probeerde over een sloot te springen?	
67.	Hoe noemt u het zomerspel waarbij een kind een groep volgt in de akkers tot hij in een gracht terechtkomt?	

68.	Hoe noemt u de kinderstreek waarbij men huis aan huis aan de bel trekt en dan vlug wegloopt alvorens iemand kan opendoen?	
69.	Hoe noemt u het kinderspel, dat bestaat uit het nabootsen van een beroep of ambacht door gebaren? De anderen moeten raden om welk beroep of ambacht het gaat.	
70.	Hoe noemt u het kinderspel dat het militaire leven nabootst?	
71.	Hoe noemt u het kinderspel waarbij een kind de moeder verbeeldt en het eten gereedmaakt?	
72.	Hoe noemt u het kinderspel (onder het mom van het imiteren van de dokter) waarbij de 'zieke' onderzocht wordt?	
73.	Hoe noemt u het kinderspel waarbij een voertuig wordt nagebootst?	
74.	Hoe noemt u het kinderspel dat het misdaadleven nabootst?	
75.	Hoe noemt u het spel waarbij men rondwaart, doolt als een spook?	
76.	Hoe noemt u het kinderspeeltuig bestaande uit een holle, houten cylinder en een zuiger of stamper waarmee water opgezogen werd, om dan de andere kinderen mee te kunnen bestoken?	
77.	Hoe noemt u het raad- en tikspel waarbij één kind vooraan staat en naar de kinderen kijkt die wat verder naast elkaar staan. Deze hebben een woord (onder een bepaald thema) afgesproken. Als het kind het woord niet raadt, verklappen de andere kinderen de eerste letter en moet het kind één stap achteruit. Raadt het kind het woord, dan lopen de kinderen in paniek naar hun kamp verderop en probeert het kind één van hen te tikken onderweg.	

78.	Hoe noemt u met de benen in een zak gebonden, zo snel mogelijk naar een doel lopen?	
79.	Hoe noemt u het spel waarbij een kind op zijn handen voortloopt terwijl een ander kind diens beide benen in zijn handen neemt en zo voortduwt?	
80.	Hoe noemt u het spel waarbij twee groepen elk aan één kant van een touw trekken. Tussen de twee groepen is een streep getekend. De groep die als eerste de andere groep over de streep kan trekken, wint.	
81.	Hoe noemt u de gymnastische oefening waarbij iemand niet met de voeten, maar met de handen op de grond steunt, waarbij de rest van het lichaam omhoog gericht is?	
82.	Hoe noemt u de gymnastische oefening waarbij iemand niet met de voeten, maar met het hoofd op de grond steunt, waarbij de rest van het lichaam omhoog gericht is?	
83.	Hoe noemt u de gymnastische oefening waarbij men in zijdelingse richting draaiend beurtelings op de handen en de voeten komt te staan?	
84.	Hoe noemt u het spel waarbij platte steentjes zó op het water geworpen worden, dat ze enige malen opspringen alvorens te zinken?	
85.	Hoe noemt u het spel waarbij een lange rij gevormd wordt door de handen op elkaars schouders te plaatsen. De eerste twee spelers van de rij gaan tegenover elkaar staan en leggen hun handen op elkanders schouders. Zo vormen ze een soort 'poort' waaronder de andere spelers door gaan. De eerste twee die uit de poort komen, vormen dan ook een 'poort' en zo gaat het spel voort.	

86.	Hoe noemt u het spel waarbij ook een poortje gemaakt wordt. De andere kinderen moeten, onder het zingen van een liedje, één voor één onder dit poortje. Op het einde proberen de twee kinderen die de poort vormen, één van de anderen gevangen te nemen. De gevangene moet kiezen tussen twee voorwerpen, en op basis daarvan sluit hij zich aan achter één van de poortbouwers. Als alle kinderen achter één van de poortbouwers stonden, waren twee ploegen gevormd. De ploeg die de anderen over de lijn kon trekken, won.	
87.	Hoe noemt u het spel waarbij alle deelnemers gearmd aan elkaar om beurt in tegengestelde richting kijken. Daarbij maken ze een slingerende, zwierende en draaiende beweging met grote snelheid tot gevolg. Dit wordt vooral door meisjes gespeeld.	
88.	Hoe noemt u het spel waarbij men een muntstuk op of toch zo dicht mogelijk bij een op de grond getrokken streep moet gooien?	
89.	Hoe noemt u het kinderspel waarbij iemand in een op de grond getekende kring moest staan. Kamp B moest verhinderen dat een speler van Kamp A de gevangene kon verlossen.	
90.	Hoe noemt u de variant op zakdoekje leggen, waarbij het kind met de zakdoek tussen twee kinderen van de kring ging staan. Deze moesten zo snel mogelijk rond de kring lopen (en soms een extra opdracht uitvoeren wanneer ze elkaar tegenkwamen). Degene die de zakdoek dan kon pakken, won.	
91.	Hoe noemt u het dansspel waarin de spelers in twee cirkels staan. De ene cirkel staat in de andere en de spelers kijken naar elkaar. Beide cirkels draaien in tegenovergestelde richting, plots staan ze stil. De spelers in de binnenste cirkel zingen een lied en dansen erbij, de buitenste cirkel beantwoordt het lied. Bij de derde strofe huppelen de tegenoverstaande spelers arm in arm rond. Hoe noemt u dit spel, dat meestal gewoon naar het gezongen lied genoemd wordt?	

92.	In een ander soort dansspel, met een ander lied, werd ook met twee cirkels gewerkt, maar hierbij draaide de binnenste cirkel op een gegeven moment verder terwijl de buitenste bleef staan (of omgekeerd). Deze beweging komt ook in het liedje voor.	
93.	Hoe noemt u het dansspel, dat ook een oude volksdans is, waarbij men via stampen op de vloer, aanraken van de vloer met knie en elleboog en ten slotte met de neus, uiteindelijk op de grond ligt? Ook dit spel wordt meestal naar het bijhorende lied genoemd.	
94.	Hoe noemt het dansspel waarbij o.a. de dagen van de week en een meisjesnaam gezongen werd. Bij het vermelden van die naam en de weekdagen, moesten de spelers door de knieën zakken, steeds sneller na elkaar. Hoe noemt u dit spel, meestal naar de meisjesnaam in het lied genoemd?	
95.	Hoe noemt u het kinderspel waarbij de kinderen hun klompen rechtop tegen de muur zetten, met de neus van de klomp naar de grond, en dan met hun voeten in de klomp gingen staan, zodat ze iets hoger stonden dan anders? Men probeerde zo lang mogelijk op die manier rond te lopen, maar dat was natuurlijk lastig en pijnlijk...	
96.	Hoe noemt u het spel waarbij een voorwerp weggestopt wordt en gezocht moet worden. Via woorden als 't brandt, 't laait, 't vriest, warm, koud, etc. laat de verstopper weten of de zoekers dichterbij of verderaf zijn.	
97.	Wat zei u als de zoekers dichtbij waren?	
98.	Als de zoekers veraf waren?	
99.	Kende u het spel waarbij het de bedoeling was in een appel te bijten? Het spel kende veel varianten, de appel kon in een tobbe water drijven, aan een draad hangen, of men moest op een schommel zitten.	

100.	Hoe noemt u het kinderspel met een onpaar aantal kinderen. De kinderen vormen een kring en zingen een lied, één kind loopt buiten de kring. Plots grijpt het ene kind iemand uit de kring vast. De andere kinderen moeten zo snel mogelijk per twee gaan staan, zodat één iemand overblijft. Deze persoon loopt dan op zijn beurt buiten de kring, het zingen wordt hervat en het spel herbegint.	
101.	Hoe noemt u het kinderspel waarbij men een aantal stoelen nodig heeft, één minder dan het aantal kinderen dat meespeelt. De stoelen staan in een kring, de kinderen dansen op een liedje rond de stoelen. Op het moment dat het lied stopt, moet elk kind zo snel mogelijk op een stoel gaan zitten. Eén kind heeft geen plaats en valt af. Er wordt een stoel weggehaald en het spel begint opnieuw, tot uiteindelijk één overwinnaar overblijft.	
102.	Hoe noemt u het kinderspel waarin een terrein in drie stroken verdeeld wordt. De kinderen staan op één van de buitenste stroken, één kind staat op de middelste strook. De kinderen moeten oversteken naar de derde strook, maar het kind op de middelste strook probeert hen te tikken.	
103.	Veel kinderspelen hebben zones, waarbij men in sommige zones bv. getikt kan worden, in andere niet. Hoe noemde u zo'n zone waarin men niet getikt kon worden?	
104.	Hoe noemde u het spel waarbij twee kinderen kruiselings elkaars handen namen, en zo een 'stoeltje' vormden, waar dan een derde op kon gaan zitten.	
105.	Hoe noemde u het balspel waarbij tegen een muur zoveel putjes gemaakt werden als er kinderen zijn. Elk kind staat bij zijn putje. Rond de putjes wordt een halve cirkel getrokken. Het eerste kind rolt van buiten de halve cirkel zijn bal naar een putje. Het kind in wiens putje de bal rolt, neemt de bal en probeert één van de anderen te raken, die ondertussen wegstuiven. Als niemand geraakt wordt, krijgt de werper een steentje in zijn put. Het spel gaat door tot een kind 5 steentjes in zijn put heeft, en verliest.	

106.	Hoe noemde u het fluiten op een grassprietje?	
107.	Hoe noemde u een houten paard op een gebogen onderstel, waarop kleine kinderen graag heen en weer schommelen?	
108.	Hoe noemde u het spel waarbij men een oud deken nam, dat door verschillende kinderen aan alle kanten vastgehouden werd. Eén kind lag op het deken, en werd op- en neergegoid.	
109.	Hoe noemde u het speelgoed dat wat op een tol lijkt, maar zelf gemaakt werd met een noot of perzikpit, waardoor een stokje werd gestoken. Langs de zijkanten van de noot werd een draadje rond het stokje vastgemaakt. Onderaan het stokje zat een stukje aardappel of iets dergelijks. Met het draadje kon men het speelgoedje opwinden, en door eraan te trekken, het geheel laten ronddraaien. Meestal ging dat met een speciaal geluid gepaard.	
110.	Hoe noemde u het soort poppetje dat uit karton gesneden werd, waarvan de armen en benen met ijzerdraadjes aan de romp bevestigd worden. Via een systeem van draadjes waaraan men kon trekken, gingen afwisselend armen en benen, of beide, omhoog.	
111.	Hoe noemde u het wrede kinderspel, waarbij men een strootje in de aars van een kikker stak, en hem zo opblies?	
112.	Hoe noemde u het bordspel, waarbij op het bord een spiraalvormige figuur met 63 vakjes getekend is. Elke speler gooit met twee dobbelstenen en schuift met zijn pion het aantal ogen dat hij gegooid heeft, vooruit. Onderweg zijn heel wat hindernissen, zoals een herberg, een put, een doolhof, een gevangenis. De bedoeling is uiteindelijk 63 vakjes op te schuiven, en als eerste op het laatste vakje aan te komen.	
113.	Hoe noemde u het voorwerpje waar elke speler mee vooruitging in zo'n bordspel?	